

Voortoets Wet natuurbescherming
Bestemmingsplan Buitengebied 2018
Gemeente Bergen L
8 januari 2018

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding	3
1.1 Bestemmingsplan Buitengebied 2013	3
1.2 Uitspraak Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State	3
1.3 Nota van uitgangspunten/plan van aanpak Bestemmingsplan 'Buitengebied Bergen Limburg 2017'	3
1.4 Concept Nota Reikwijdte en Detailniveau Bestemmingsplan Buitengebied 2017 Bergen L...	4
1.5 Passende beoordelingsplicht	4
1.6 Ontwerpbestemmingsplan Buitengebied 2018	5
1.7 Reacties ontwerpbestemmingsplan Buitengebied 2018	6
1.8 Doel voortoets	6
1.9 Leeswijzer	6
Hoofdstuk 2 Wettelijk kader	7
2.1 Natura 2000-gebieden	7
2.2 Referentiesituatie	7
Hoofdstuk 3 Natura 2000-gebieden	8
3.1 Inleiding	8
3.2 Maasduinen	9
3.3 Zeldersche Driessen	10
3.4 Boschhuizerbergen	11
3.5 Reichswald (D)	12
Hoofdstuk 4 Storingsfactoren	14
4.1 Effectenindicator	14
4.2 Oppervlakteverlies en versnippering	14
4.3 Verzuring en vermesting	17
4.4 Verontreiniging	19
4.5 Verdroging	19
4.6 Verstoring door geluid, trilling, licht, mechanische effecten en optische verstoring	19
4.7 Bewuste verandering soortensamenstelling	20
Hoofdstuk 5 Conclusie	21
Bijlage Effectenindicator	22

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Bestemmingsplan Buitengebied 2013

Gelet op de belangen van de natuur en de lokale economie heeft de gemeenteraad van Bergen in het bestemmingsplan Buitengebied 2013 de niet-benutte bouwmogelijkheden voor veehouderijbedrijven uit het bestemmingsplan Buitengebied 1998 en het bestemmingsplan Buitengebied, 1e herziening 2009 willen behouden. Middels het vergunningenstelsel zoals dat destijds was neergelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 zijn Natura-2000 gebieden in de omgeving adequaat beschermd tegen gevolgen van uitbreidingen van veehouderijbedrijven. Bescherming op planniveau heeft in deze geen praktische toegevoegde waarde. Omdat opname van bouwvlakken voor veehouderijbedrijven met de niet-benutte bouwmogelijkheden tot vernietiging van het plan zou kunnen leiden en bedrijven door een voorlopige voorziening op slot gezet kunnen worden is besloten om een plan vast te stellen dat geen betrekking heeft op de veehouderijlocaties. Op de verbeelding van het bestemmingsplan Buitengebied 2013 zijn de veehouderijlocaties weergegeven als witte vlekken zodat het onderliggende plan blijft gelden.

1.2 Uitspraak Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State

In de uitspraak ABRvS, 15 juli 2015 (201402158/1/R1) heeft de Afdeling geconcludeerd dat het niet van een goede ruimtelijke ordening getuigt om de veehouderijlocaties geen deel te laten uitmaken van het vastgestelde bestemmingsplan. Er heeft geen goede integrale afweging plaatsgevonden. De veehouderijlocaties in het buitengebied zijn immers in planologische zin van invloed op de beschermde natuurgebieden, op de milieugevoelige bestemmingen en op het woon- en leefklimaat in het buitengebied. Het bestreden besluit is, volgens de Afdeling, wat betreft het alsnog buiten het plan laten van de veehouderijen die in het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied 2013 waren opgenomen, in strijd is met artikel 3.1 eerste lid van de Wet ruimtelijke ordening. De Afdeling vernietigt in zoverre het besluit van 17 december 2013 tot vaststelling van het bestemmingsplan "Buitengebied 2013" en draagt de gemeenteraad op om binnen 24 maanden na de verzending van deze uitspraak met inachtneming van hetgeen zij daarover heeft overwogen een nieuw besluit te nemen.

1.3 Nota van uitgangspunten/plan van aanpak Bestemmingsplan 'Buitengebied Bergen Limburg 2017'

Om gehoor te geven aan de uitspraak ABRvS, 15 juli 2015 (201402158/1/R1) werkt de gemeente Bergen aan een nieuw bestemmingsplan voor buitengebied inclusief de veehouderijlocaties. In juli 2016 heeft het college van burgemeester en wethouders hiervoor de Nota van uitgangspunten/plan van aanpak Bestemmingsplan 'Buitengebied Bergen Limburg 2017'¹ vastgesteld. Volgens de nota zal het bestemmingsplan conserverend zijn. Het plan heeft geen gevolgen voor de begrenzing of de bescherming van natuurgebieden. In het plan zullen geen nieuwe gevoelige functies zoals nieuwe woonbestemmingen worden toegelaten. Er zal in het plan niet in nieuwe recreatiemogelijkheden worden voorzien.

Verreweg de meeste bedrijfsbestemmingen hebben betrekking op de agrarische sector. Binnen deze sector is, gelet op het aantal locaties en de milieugevolgen, vooral de veehouderij van belang. In het plan worden de veehouderijinrichtingen gemaximeerd op ammoniakemissie.

In de nota is gesteld dat de bestemmingsplanregeling waarschijnlijk geen hogere ammoniakemissie zal toestaan dan:

- De ammoniakemissie die onherroepelijk vergund is in het kader van de Wet natuurbescherming. Hierbij geldt als voorwaarde dat de desbetreffende vergunning verleend moet zijn vóór dat het bestemmingsplan Buitengebied is vastgesteld;
- De feitelijke planologisch legale ammoniakemissie ten tijde van het vaststellen van het bestemmingsplan Buitengebied.

In het bestemmingsplan zal daarom niet in nieuwvestiging van veehouderijen worden voorzien.

¹ Nadat gebleken is dat vaststelling van het bestemmingsplan in 2017 niet meer haalbaar was is de naam van het bestemmingsplan gewijzigd in 'Buitengebied 2018'.

Het bestemmingsplan zal de resultaten bevatten van keuzes over de ligging, omvang en vorm van bouwvlakken van veehouderijen en over mogelijkheden voor omschakeling naar en uitbreiding van (intensieve) veehouderijen. Het bestemmingsplan is kaderstellend voor besluiten op aanvragen om omgevingsvergunningen voor veehouderijen. Indien bij het oprichten, wijzigen of uitbreiden van een inrichting ten behoeve van een veehouderij de m.e.r.-drempel² of de m.e.r.-(beoordelings)drempel wordt overschreden is de beslissing op de aanvraag m.e.r.-plichtig, respectievelijk m.e.r.-beoordelingsplichtig. Ingevolge artikel 7.2, tweede lid van de Wet milieubeheer in samenhang met artikel 2, tweede lid van het Besluit milieueffectrapportage is de voorbereiding van het bestemmingsplan Buitengebied Bergen 2018 een milieueffectrapport opgesteld.

1.4 Concept Nota Reikwijdte en Detailniveau Bestemmingsplan Buitengebied 2017 Bergen L

De eerste stap bij een plan-m.e.r. is het op stellen van een Nota Reikwijdte en Detailniveau. Met deze nota wordt aangegeven welke onderdelen van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied nader onderzocht gaan worden en welke (milieu)thema's daarbij aan de orde komen.

Omdat het bevoegd gezag zelf initiatiefnemer is, is het niet verplicht om een nota reikwijdte en detailniveau op te stellen. Er is voor gekozen dit wel te doen om het volgende te bereiken:

- 1 Een structuur voor de gedachtewisseling in het voortraject.
- 2 Duidelijkheid vooraf over wat wel en wat niet zal worden onderzocht.
- 3 Een toetsingskader om achteraf te kunnen beoordelen of het onderzoek inderdaad de informatie heeft opgeleverd die vooraf noodzakelijk werd geacht.

De notitie heeft van 29 december 2016 tot en met 8 februari 2017 ter inzage gelegen. Er zijn geen reacties op de conceptnotitie ontvangen.

1.5 Passende beoordelingsplicht

Voor bestemmingsplannen waarbij significante gevolgen voor een Natura 2000-gebied niet bij voorbaat kunnen worden uitgesloten is het verplicht om voor vaststelling van het plan een passende beoordeling van de gevolgen voor het gebied op te stellen.

In de Concept Nota Reikwijdte en Detailniveau Bestemmingsplan Buitengebied 2017 Bergen L is aandacht gegeven aan de Passende Beoordelingsplicht.

Uit de Concept Nota Reikwijdte en Detailniveau Bestemmingsplan Buitengebied 2017 Bergen L

Bij de beoordeling of een bestemmingsplan een toename van de stikstofdepositie op voor stikstofgevoelige habitats in Natura 2000-gebieden als gevolg van ammoniakemissie uit stallen toelaat geldt als referentiesituatie de ammoniakemissie veroorzaakt door het ten tijde van de vaststelling van het bestemmingsplan in het plangebied feitelijk en planologische legaal aanwezige veebestand.

In Bestemmingsplan buitengebied Bergen L 2017 zal een hogere ammoniakemissie dan in de referentiesituatie slechts worden toegelaten indien vóór de vaststelling van het bestemmingsplan voor deze ammoniakemissie, een onherroepelijke vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming is verleend én deze vergunning onherroepelijk is of dat er een melding in het kader van de Programmatische aanpak stikstof (PAS) is gedaan.

Deze voorwaarden garanderen dat geen activiteiten worden toegelaten waarvoor geen beoordeling is uitgevoerd. Voor vergunde activiteiten is er een passende beoordeling uitgevoerd in de procedure die tot de vergunning heeft geleid. Voor gemelde activiteiten is de passende beoordeling uitgevoerd met de Passende beoordeling over het programma aanpak stikstof 2015-2021.

Gelet op de uitzondering op de passende beoordelingsplicht zoals neergelegd in artikel 2.8, tweede lid van de Wet natuurbescherming, is het opstellen van een passende beoordeling niet verplicht voor mogelijke stikstofdepositie veroorzaakt door ammoniakemissie uit stallen.

² m.e.r. staat voor milieueffectrapport.

Het bestemmingsplan zal geen nieuwe initiatieven toelaten die afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Het opstellen van een passende beoordeling is bij de voorbereiding van onderhavig bestemmingsplan niet verplicht. Er zal geen nieuwe passende beoordeling van de gevolgen van het bestemmingsplanbuitengebied worden opgesteld.

1.6 Ontwerpbestemmingsplan Buitengebied 2018

De Concept Nota Reikwijdte en Detailniveau Bestemmingsplan Buitengebied 2017 Bergen L en Nota van gangspunten/plan van aanpak Bestemmingsplan 'Buitengebied Bergen Limburg 2017' hebben ten grondslag gelegen aan het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied 2018. Het Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied 2018 Gemeente Bergen (L) is als bijlage aan het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied 2018 gevoegd.

Overeenkomstig de nota's is beoogd dat de planregeling in het bestemmingsplan zo is ingericht dat significante negatieve gevolgen bij voorbaat kunnen worden uitgesloten.

Uit de Toelichting bij het Ontwerpbestemmingsplan Buitengebied 2018 Gemeente Bergen L

Belangrijk aandachtspunt is een bestemmingsplanregeling die én ruimte geeft voor agrarische ontwikkeling én past binnen het wettelijk kader van de Wet natuurbescherming. Centraal in het plangebied ligt Natura 2000-gebied Maasduinen. Ook in de omgeving van het plangebied liggen Natura 2000-gebieden. Al deze gebieden zijn aangewezen voor natuurlijke habitats en habitats van soorten welke gevoelig zijn voor stikstof. In de gebieden Maasduinen, Zelderse Driessen, Oefeltermoent, Boschhuizerbergen en andere verder van het plangebied afgelegen gebieden is sprake van een overbelaste situatie m.b.t. stikstof; de stikstofdepositie is hoger – vaak veel hoger- dan de kritische depositie.

Het bestemmingsplan moet uitsluiten dat de ammoniakdepositie op de omliggende Natura 2000-gebieden toeneemt. De Wet natuurbescherming bepaalt dat een bestemmingsplan niet mag leiden tot negatieve effecten in Natura 2000-gebieden. Recente jurisprudentie heeft duidelijk gemaakt dat in de praktijk dit alleen te garanderen is als per bedrijf de ammoniakemissie niet groter wordt dan in de huidige situatie (o.a. uitspraak ABRvS met betrekking tot het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Weststellingwerf (201501041/5/R4, 1 juni 2016).

Er wordt daarom een stikstofregeling in het bestemmingsplan opgenomen, die de stikstofemissie begrensd op de hoeveelheid die overeenkomt met de emissie van het in het kader van de Wet natuurbescherming toegelaten veebestand of de feitelijk huidige planologische legale emissie. Hierin is dus geregeld dat de ammoniakemissie van een veehouderijlocatie niet hoger mag zijn dan de ammoniakemissie zoals bepaald op basis van de in de bijlage bij de regels voor de betreffende locatie vermelde diercategorieën en dieraantallen, huisvestingssystemen, additionele technieken, emissiereducerende technieken en voer- en managementmaatregelen. Omdat maatregelen in het bestemmingsplan ook borgen dat er geen andere negatieve effecten op Natura 2000 optreden (bijvoorbeeld verdroging) wordt hiermee op voorhand uitgesloten dat er significante negatieve effecten op Natura 2000-gebieden optreden. Het bestemmingsplan is uitvoerbaar in het kader van de Wet natuurbescherming.

Om te voldoen aan het gestelde in artikel 2.7, eerste lid van de Wet natuurbescherming is de planregeling zo opgesteld dat de maximale mogelijkheden die het plan biedt, inclusief de afwijkings-, wijzigingsbevoegdheden en uitwerkingsbevoegdheden, overeenkomen met de huidige feitelijke planologische legale situatie. Het is niet voldoende dat de voor het drijven van een inrichting ten behoeve van een veehouderij een omgevingsvergunning is verleend of een melding is gedaan in het kader van het Activiteitenbesluit milieubeheer. Het houden van vee moet in overeenstemming zijn met het planologisch regiem en het vergunde of gemelde veebestand moet daadwerkelijk gehouden worden. Om vast te stellen of het veebestand daadwerkelijk gehouden wordt is gebruik gemaakt van verslagen van recente milieucontroles. Voor zover er geen recente controles zijn uitgevoerd zijn de inrichtingen bezocht om het veebestand vast te stellen.

Binnenplannen is een hogere ammoniakemissie bij veehouderijbedrijven enkel toegestaan voor zover daarvoor ten tijde van de vaststelling van het bestemmingsplan reeds toestemming in het kader van de Wet natuurbescherming is verleend. Voor dit gebruik is al een passende beoordeling opgesteld.

Voor vergunningen zijn dit de passende beoordelingen als bedoeld in artikel 2.8, eerste lid van de Wet natuurbescherming. Voor PAS-meldingen³ is dit de Passende Beoordeling als bedoeld in artikel 2.9, eerste lid onder a van de Wet natuurbescherming (Deel II Passende beoordeling over het programma aanpak stikstof 2015 - 2021). Een nieuwe passende beoordeling in het kader van het bestemmingsplan kan redelijkerwijs geen nieuwe gegevens en inzichten opleveren omtrent de significante effecten van het vergunde gebruik.

Voor de veehouderijlocaties geldt dat de dieraantallen en huisvestingssystemen één-op-één uit de desbetreffende toestemmingen zijn overgenomen in bijlage 2 van de regels. Door de aard van de toestemming, het bevoegd gezag, de datum van het besluit dan wel de ontvangst datum van de PAS-melding en het kenmerk van het besluit te vermelden kan er geen twijfel bestaan welke toestemming wordt bedoeld.

1.7 Reacties ontwerpbestemmingsplan Buitengebied 2018

De Commissie voor de milieueffectrapportage is in de gelegenheid gesteld om advies te geven over het ten behoeve van het ontwerpbestemmingsplan opgestelde milieueffectrapport. In haar advies van 23 november 2017 merkt de Commissie op dat in het MER geen voortoets of passende beoordeling is opgenomen.

Een voortoets is een middel om vast te stellen of er een passende beoordeling moet worden gemaakt. Omdat het Bestemmingsplan is opgesteld met de opdracht dat significante effecten voor Natura 2000-gebieden bij voorbaat uitgesloten moeten worden is geen voortoets uitgevoerd en is er ook geen passende beoordeling opgesteld.

Enkele ingebrachte zienswijzen stellen dat er een passende beoordeling (van de gevolgen voor Natura 2000-gebieden) had moet worden gemaakt.

1.8 Doel voortoets

Bij de totstandkoming van het bestemmingsplan Buitengebied 2018 is vanaf het eerste begin het uitgangspunt gehanteerd dat de planregeling bij voorbaat significante effecten voor Natura 2000-gebieden uitsluit. De effecten van de maximale planologische mogelijkheden van het plan zullen niet groter zijn dan de effecten in de referentiesituatie of de effecten waarvoor reeds een passende beoordeling is opgesteld.

Gelet op dit uitgangspunt is er geen expliciete voortoets, als bedoeld in artikel 2.7, eerste lid van de Wet natuurbescherming, opgesteld bij de totstandkoming van het ontwerpbestemmingsplan.

Naar aanleiding van het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage en de ontvangen zienswijze is besloten een voortoets uit te voeren.

De voortoets wordt ook gebruikt om inzichtelijk te krijgen of significante effecten voor Natura 2000-gebieden daadwerkelijk zijn uitgesloten en of aanpassing van de planregeling noodzakelijk is om aan het uitgangspunt te voldoen.

1.9 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt uitgebreid in gegaan op het van toepassing zijnde wettelijk kader. In hoofdstuk 3 worden de betrokken Natura 2000-gebieden met de aangewezen soorten en habitattypen beschreven. Hoofdstuk 4 beschrijft aan de hand van de door de effectenindicator gegenereerde storingsfactoren voor de Natura 2000 gebieden de mogelijkheden en beperkingen in het bestemmingsplan Buitengebied. De vraag of significante effecten op Natura 2000-gebieden als gevolg van het bestemmingsplan Buitengebied daadwerkelijk zijn uitgesloten wordt beantwoord in hoofdstuk 5.

³ meldingen ex artikel 2.7 van het Besluit natuurbescherming

Hoofdstuk 2 Wettelijk kader

2.1 Natura 2000-gebieden

Ingevolge artikel 2.1, eerste lid van de Wet natuurbescherming wijst de minister van Economische Zaken gebieden aan als speciale beschermingszones ter uitvoering van de artikelen 3, tweede lid, onderdeel a, en 4, eerste en tweede lid, van de Vogelrichtlijn en de artikelen 3, tweede lid, en 4, vierde lid, van de Habitatrichtlijn. Deze speciale beschermingszones worden aangeduid als 'Natura 2000-gebied'.

Het vierde lid bepaalt dat de aanwijzingsbesluiten als bedoeld in het eerste lid de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied bevatten. Daartoe behoren in elk geval de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van:

- a. de leefgebieden voor vogelsoorten, voor zover nodig ter uitvoering van de Vogelrichtlijn, of
- b. de natuurlijke habitats en de habitats van soorten, voor zover nodig ter uitvoering van de Habitatrichtlijn.

Bestemmingsplannen

In artikel 2.7, eerste lid van de Wet natuurbescherming is bepaald dat een bestuursorgaan een plan dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, uitsluitend vaststelt indien is voldaan aan artikel 2.8, met uitzondering van het negende lid. De toets of een plan dat significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied wordt ook wel een voortoets of habitattoets genoemd.

Artikel 2.8, eerste lid van de Wet natuurbescherming verplicht voor een plan dat significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, voordat het plan wordt vastgesteld, een passende beoordeling te maken van de gevolgen voor het gebied, waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen.

In het tweede lid van artikel 2.8 van de Wet natuurbescherming is bepaald dat in afwijking van het eerste lid geen passende beoordeling hoeft te worden gemaakt, ingeval het plan of het project een herhaling of voortzetting is van een ander plan, onderscheidenlijk project, of deel uitmaakt van een ander plan, voor zover voor dat andere plan of project een passende beoordeling is gemaakt en een nieuwe passende beoordeling redelijkerwijs geen nieuwe gegevens en inzichten kan opleveren over de significante gevolgen van dat plan of project.

Ingevolge artikel 2.8, derde lid van de Wet natuurbescherming kan het plan uitsluitend worden vastgesteld indien uit de passende beoordeling de zekerheid is verkregen dat het plan de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten.

2.2 Referentiesituatie

Zowel in de voortoets als in de passende beoordeling geldt de bestaande, planologisch legale situatie direct voorafgaande aan de vaststelling van het bestemmingsplan als de referentiesituatie. In de passende beoordeling dienen de effecten van de maximale planologische mogelijkheden van een plan op Natura 2000-gebieden te worden afgezet tegen de effecten op de Natura 2000-gebieden in de bestaande, planologisch legale situatie direct voorafgaande aan de vaststelling van het bestemmingsplan.

Hoofdstuk 3 Natura 2000-gebieden

3.1 Inleiding

Centraal in het plangebied van het bestemmingsplan Buitengebied 2018 ligt het Natura 2000-gebied Maasduinen. Maasduinen is het enige binnen het plangebied gelegen Natura 2000-gebied. In de omgeving van het plangebied liggen o.a. de Natura 2000-gebieden Oeffelter Meent, Zeldersche Driessen, Boschhuizerbergen en Reichswald.

Ligging Natura 2000-gebieden (bron AERIUS-Calculator).

3.2 Maasduinen

Natura 2000 Landschap Status	Hogere zandgronden Habitatrichtlijn + Vogelrichtlijn
Gemeenten	Bergen, Gennep, Venlo
Oppervlakte	circa 5.280 ha.

Gebiedsbeschrijving

Bij brief van 19 mei 2003 heeft de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het natuurgebied Maasduinen aangemeld bij de Europese Commissie als speciale beschermingszone in het kader van de Habitatrichtlijn, richtlijn 92/43/EEG.

Bij besluit van de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij van 24 maart 2000, kenmerk N/2000/341 is natuurgebied Maasduinen aangewezen als Speciale beschermingszone als bedoeld in de Vogelrichtlijn, richtlijn 79/409/EEG.

Bij besluit van de minister van landbouw, Natuurbeheer en Visserij van 20 mei 1994, kenmerk NBLF 944095 is natuurgebied de Hamert aangewezen als Speciale beschermingszone als bedoeld in de Vogelrichtlijn, richtlijn 79/409/EEG.

Het besluit Natura 2000-gebied Maasduinen, inhoudende de aanwijzing als speciale beschermingszone in het kader van de Habitatrichtlijn 92/43/EEG en Vogelrichtlijn 2009/147/EG, is per 4 juni 2013 definitief geworden.

De Maasduinen is een groot, langgerekt natuurgebied in Noord-Limburg, gelegen op het terrassenlandschap tussen de Maas en de Duitse grens. Het gebied strekt zich uit van Heijen (bij Gennep) tot Schandelo (bij Venlo). Het omvat uitgestrekte heidevelden, jonge bebossingen, vennen en stuifzanden. In de lagere terreindelen, tussen het eigenlijke duingebied en de oostelijk gelegen hoge rand van de Rijnterrassen in Duitsland, liggen natte heidevelden en grotere vencomplexen. Het Maasdal zelf valt grotendeels buiten de begrenzing van het gebied; uitzonderingen zijn enkele fragmenten hardhoutoobos en stroomdal- grasland in het zuiden.

Door de werking van de Maas en de Rijn zijn er terrassen ontstaan die nu nog zichtbaar zijn in het landschap. Extra reliëf is ontstaan door de werking van de wind. In de laag gelegen delen heeft zich veen gevormd, al dan niet bedekt met een dunne laag dekzand. Vennen zijn ontstaan in de laagtes boven ondoorlatende leemlagen. De paraboolduinen, ontstaan uit stuifzand uit de rivierdalen, vormen het karakteristieke landschap van de Hamert en de rest van de Maasduinen. Door de geïsoleerde ligging van de Maasduinen tussen de Maas en de Duitse grens is het gebied niet intensief ontwikkeld. Mede hierdoor is de ecologisch belangrijke overgang van hoog- naar laagterras in het stroomdal in stand gebleven.

Her en der bleven grotere en kleine stukken heide en stuifzand gespaard, waarvan de Berger Heide en de Hamert de grootste gebieden zijn. In de open heide liggen veel vennen, waarin deels hoogveenvegetaties aanwezig zijn. De overgangen van vennen naar natte heide zijn geleidelijk. Langs de Eckelsche Beek liggen hoge steilranden. Ten zuiden van Nieuw-Bergen ligt een restant van een oud kampenlandschap. In de Hamert ligt tevens een hoogveenrestant, het Pikmeeuwenwater. Het zandgebied grensde aan de oostkant in het verleden aan een uitgestrekt veengebied, delen hiervan worden nu hersteld in het natuurontwikkelingsplan Heerenveen. Aan de westkant van de Hamert is in het Maasdal stroomdalgrasland aanwezig. Het meest zuidelijke deelgebied herbergt een Maasmeander met berkenbroekbos.

Aangewezen habitattypen en -soorten en bijbehorende instandhoudingsdoelen

De Maasduinen is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen zoals opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG; prioritaire habitattypen zijn met een sterretje (*) aangeduid:

- H2310 Stuifzandheiden met struikheide: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- H2330 Zandverstuivingen: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- H3130 Zwakgebufferde vennen: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- H3160 Zure vennen: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden): uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- H4030 Droge heiden: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- H6120* Stroomdalgraslanden: behoud oppervlakte en kwaliteit.

- H7110B* Actieve hoogvenen (heideveentjes): uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen: behoud oppervlakte en kwaliteit.
- H91D0* Hoogveenbossen: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- H91E0C* Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen): behoud oppervlakte en kwaliteit.

De Maasduinen is aangewezen voor de volgende soorten zoals opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG:

- H1337 Bever: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.
- H1831 Drijvende waterweegbree: behoud omvang en kwaliteit biotoop voor behoud populatie.

De Maasduinen is aangewezen voor de volgende vogelsoorten, welke worden beschermd op grond van artikel 4 van Richtlijn 2009/147/EG:

- A224 Nachtzwaluw: behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 30 paren.
- A236 Zwarte specht: behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 35 paren.
- A246 Boomleeuwerik: behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 100 paren.
- A338 Grauw klauwier: uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 3 paren.
- A004 Dodaars: behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 50 paren.
- A008 Geoorde fuut: behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 7 paren.
- A249 Oeverzwaluw: behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 120 paren.
- A276 Roodborsttapuit: behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 85 paren.

Beschermd Natuurmonument

Gelet op artikel 15a, tweede en derde lid, van de voormalige Natuurbeschermingswet 1998 is de status van de hieronder opgesomde natuurmonumenten, voor zover gelegen in het Natura 2000-gebied het natuurmonument van rechtswege vervallen. Het gedeelte buiten het Natura 2000-gebied Maasduinen heeft de status als Beschermd Natuurmonument behouden.

- Het Beschermd Natuurmonument Groeve Driessen ligt in zijn geheel binnen het Natura 2000-gebied. Het Beschermd Natuurmonument Groeve Driessen is aangewezen op 6 april 1992 (NBLF 92-3667; Stcrt. 1992, nr. 76).
- Het Beschermd Natuurmonument Heideterreinen Bergen ligt binnen het Natura 2000-gebied met uitzondering van het Degensven. Het Beschermd Natuurmonument Heideterreinen Bergen is aangewezen op 16 april 1992 (NBLF 92-4108; Stcrt. 1992).
- Het Degensven, geïsoleerd gelegen ten noordwesten van Nieuw-Bergen en deel van natuurmonument Heideterreinen Bergen, blijft als afzonderlijk Beschermd Natuurmonument voortbestaan.

3.3 Zeldersche Driessen

Natura 2000 Landschap	Rivierengebied
Status	Habitatrichtlijn
Gemeente	Gennep
Oppervlakte	circa 92 ha.

Gebiedsbeschrijving

Bij brief van 19 mei 2003 heeft de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het natuurgebied Zeldersche Driessen aangemeld bij de Europese Commissie als speciale beschermingszone in het kader van de Habitatrichtlijn 92/43/EEG. Het besluit Natura 2000-gebied Zeldersche Driessen, inhoudende de aanwijzing als speciale beschermingszone in het kader van de Habitatrichtlijn 92/43/EEG, is per 7 mei 2013 definitief geworden.

De Zeldersche Driessen is gelegen in een binnenbocht van het riviertje de Niers. Het gebied bestaat voor een groot deel uit bos. Het is één van de weinige plaatsen in ons land waar op rivierduinen loofbos met in hoge mate natuurlijke samenstelling wordt aangetroffen. Ook zijn een tweetal kleine heideperceeltjes aanwezig. Het zuidelijk deel van het gebied, direct grenzend aan de Niers, bestaat voornamelijk uit soortenrijk stroomdalgrasland met plantengemeenschappen die karakteristiek zijn voor rivierduinen.

Aangewezen habitattypen en – soorten en bijbehorende instandhoudingdoelen

De Zeldersche Driessen is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen zoals opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG; prioritaire habitattypen zijn aangeduid met een sterretje (*):

- H6120* Stroomdalgraslanden: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- H6430C Ruigten en zomen (droge bosranden): uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit.
- H9120 Beuken-eikenbossen met hulst: behoud oppervlakte en kwaliteit.
- H91F0 Droge hardhoutoobossen: behoud oppervlakte en kwaliteit.

Beschermd Natuurmonument

Het voormalig Beschermd Natuurmonument Zeldersche Driessen valt in het geheel binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Zeldersche Driessen. Gelet op artikel 15a, tweede en derde lid, van de voormalige Natuurbeschermingswet 1998 is de status van het natuurmonument van rechtswege vervallen. Het staatsnatuurmonument Zeldersche Driessen is aangewezen op 26 juni 1973 (NBOR7688; Stcrt. 1973, nr.129).

3.4 Boschhuizerbergen

Natura 2000 Landschap	Hogere zandgronden
Status	Habitatrichtlijn
Gemeenten	Boxmeer, Venray
Oppervlakte	circa 278 ha.

Gebiedsbeschrijving

Bij brief van 19 mei 2003 heeft de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het natuurgebied Boschhuizerbergen aangemeld bij de Europese Commissie als speciale beschermingszone in het kader van de Habitatrichtlijn 92/43/EEG. Het besluit Natura 2000-gebied Boschhuizerbergen, inhoudende de aanwijzing als speciale beschermingszone in het kader van de Habitatrichtlijn 92/43/EEG, is per 4 juni 2013 definitief geworden.

De Boschhuizerbergen vormen een stuifzandgebied in Noord-Limburg, gelegen tussen de Peel en de Maas. De stuifduinen van de Boschhuizerbergen zijn na de laatste ijstijd ontstaan als onderdeel van een uitgestrekt zandgebied in Noord-Limburg en Oost-Brabant. Op deze arme gronden werden weinig begroeide zandverstuivingen en droge heiden aangetroffen, waarin de Jeneverbes lange tijd een algemene verschijning was. Tegen het einde van de 19e eeuw werden in het gebied op grote schaal dennenbossen aangeplant ten behoeve van houtproductie en vastlegging van de open zandgronden. Sindsdien bestaat het gebied uit een complex van naaldbossen, droge heideterreinen, jeneverbesstruwelen en open stuifzand. In het noordwestelijk deel van het gebied bevindt zich een voedselarm ven.

Aangewezen habitattypen en -soorten met bijbehorende instandhoudingsdoelen

De Boschhuizerbergen is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen zoals opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG:

- H2310 Stuifzandheiden met struikhei: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- H2330 Zandverstuivingen: uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit.
- H3130 Zwakgebufferde vennen: behoud oppervlakte en kwaliteit.
- H5130 Jeneverbesstruwelen: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

3.5 Reichswald (D)

Gebiedscode	DE-4202-302
Status	Habitatrichtlijn
Land/regio	Duitsland
Oppervlakte	circa 582 ha.

Gebiedsbeschrijving

Het ten zuidwesten van Kleve gelegen, door loofbomen gedomineerde natuurgebied is gelegen op de hoge delen van de Neder-Rijnse vallei, op grind en zand gelegen en met zandige loss van glaciale oorsprong. Het centrale of noordelijke deel evenals het oostelijk deelgebied wordt grotendeels door oude Eiken- en Beukenbossen ingenomen. Hier is nog steeds sprake van sterke boomgroei en bereiken de kronen een hoogte van 25-30 meter. Als kerngebieden van natuurlijke bosontwikkeling bevinden zich in de bovengenoemde gebieden ook de natuurlijke boscellen "Geldenberg" en "Rehsohl" met een grootte van ongeveer 22 hectare en 27 hectare. Net als in de omgeving bevinden zich hier ongeveer 100 tot 200 jaar oude gemengde opstanden van Beuk en Wintereik. Volgens het bosbeheersplan van het natuurbeschermingsgebied "Geldenberg" en het landschapsplan Reichswald is het doel om de vrijwel natuurlijke loofbossen (Eik, Beuk) met hun aandeel oude bomen en dood hout te behouden en te ontwikkelen. Het natuurlijk bosbeheer richt zich hierbij op plaatselijk een enkele boom aanpakken om een gelaagde structuur en diverse leeftijdsopbouw te bevorderen evenals het op lange termijn omvormen van de resterende naaldbosaanplanten, gedeeltelijk door bevordering van loofbos ondergroei die bij de standplaats past, waarbij de natuurlijke verjonging van Beuk wordt gestimuleerd.

Flora en fauna

Het bosbestand met een variabele leeftijdsopbouw wordt grotendeels overheerst door Beuken, maar in sommige delen is er nog steeds een groot aandeel Zomer- en Wintereiken. Op delen staan ook naaldbossen. Lokaal is er sprake van sterke natuurlijke verjonging van de Beuk. De kruidlaag is beperkt of lokaal ontwikkeld en heeft slechts in lichtere delen van het Beukenbos of tussen de meer lichtdoorlatende Eiken een hogere dekkinggraad. Hier zijn de zuurtolerante soorten zoals Bochtige smele en Adelaarsvaren aanwezig en wordt de vegetatie door Pijpenstrootje gedomineerd. Het zuidwestelijke deel van het boscomplex wordt gedomineerd door oude gemengde opstanden van Eiken en Beuken, die zijn verbonden door jonge beukenopslag, jonge eikenopslag en kleinschalig Sparren- en Amerikaanse eikenbestanden.

In de omgeving zijn er een aantal nieuwe aangelegde poelen, die waarschijnlijk door amfibieën als voortplantingswater worden gebruikt.

Het behouden van oude bomen en dood hout in het bos heeft voor de Zwarte specht en het Vliegend hert een groot ecologisch belang. De westelijke verbinding van het Klever Reichswald naar de bosgebieden van Nederland vormt door haar functie als rustgebied een ecologische corridor over de landsgrenzen.

Status Natura 2000

Het Natura 2000-gebied Reichswald maakt onderdeel uit van een groter boscomplex dat aan de westkant aansluit op de het Limburgse Natura 2000-gebied Sint Jansberg.

Het 582 hectare grote natuurgebied Reichswald is gelegen in de Kreis Kleve. Het Reichswald is door het westelijk gelegen bosgebied verbonden met Nederland ter hoogte van de grens tussen de provincies Limburg en Gelderland en ligt ongeveer 8 kilometer ten van het Natura 2000-gebied Sint Jansberg.

De aanwijzing van het gebied is er in het bijzonder op gebaseerd dat dit het grootste, overwegend

gesloten en voornamelijk door loofbomen gedomineerde oud-bosgebied is in het Klever Reichswald, dat in de NederRijnvallei van grote betekenis is. Het bosreservaat herbergt tevens twee natuurlijke boscellen ("Geldenberg", Dept 150 A en "Rehsohl", Dept 111 A en 111 B). Hier ligt het zwaartepunt van de ongeveer 160 tot 200 jaar oude Beuken- en Eikenbossen, die ook voor het Vliegend hert van grote betekenis zijn.

Het ontwikkelingsdoel is het behoud en de optimalisatie van een natuurlijk bossysteem waarin de populaties Zwarte specht, Wespendif en Vliegend hert duurzaam in stand worden gehouden. Het aangewezen Natura 2000-gebied Reichswald maakt deel uit van een groter boscomplex dat zich met name uitstrekt naar het zuiden en westen, waar het bos verbonden is met Nederland.

Habitattypen waarvoor het gebied is aangewezen:

- H9110 Veldbies-Beukenbossen

Habitatrichtlijnsoorten waarvoor het gebied is aangewezen:

- H1083 Vliegend hert

Vogelsoorten waarvoor het gebied is aangewezen:

- A072 Wespendif
- A236 Zwarte specht

Hoofdstuk 4 Storingsfactoren

4.1 Effectenindicator

Om te bepalen of activiteiten die in het bestemmingsplan Buitengebied 2018 worden toegelaten afzonderlijk of cumulatief tot negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen leiden is gebruik gemaakt van de effectenindicator van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De effectenindicator geeft informatie over de gevoeligheid van alle kwalificerende soorten en habitattypen waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangemeld.

In de effectenindicator kunnen Natura 2000-gebieden en type(n) activiteiten geselecteerd worden. De indicator genereert vervolgens de generieke gevoeligheden van de soorten en habitattypen waarvoor het gebied is aangewezen en de mogelijk optredende storende factoren. Met behulp van deze gegevens wordt per mogelijke storingsfactor beoordeeld of een passende beoordeling noodzakelijk is. De effectenindicator geeft géén informatie over de daadwerkelijke schadelijke effecten van een activiteit noch over de significantie hiervan. De effectenindicator geeft alleen generieke informatie over mogelijke effecten van de activiteit. Uit de effectenindicator kan dus niet op voorhand worden afgeleid of een activiteit schadelijk is.

In de bijlage bij deze voortoets zijn de storingsfactoren en gevoeligheden opgenomen waarbij de volgende Natura 2000-gebieden en activiteiten zijn geselecteerd:

Natura 2000-gebieden:

- Boschhuizerbergen;
- Oeffelter Meent;
- Zeldersche Driessen.

Activiteiten:

- Niet-grondgebonden landbouw (kassen);
- Grondgebonden landbouw;
- Landrecreatie.

De door de effectenindicator gegenereerde toelichting op de activiteiten en storingsfactoren is opgenomen in de bijlage evenals een overzicht van de voor de effectengenerator gebruikte literatuur.

Uit de uitgevoerde selecties komen de volgende storingsfactoren naar voren:

- Oppervlakteverlies;
- Versnippering;
- Verzuring door stikstof uit de lucht;
- Vermesting door stikstof uit de lucht;
- Verontreiniging;
- Verdroging;
- Verstoring door geluid;
- Verstoring door licht;
- Optische verstoring;
- Verstoring door mechanische effecten;
- Bewuste verandering soortensamenstelling.

In de volgende paragrafen volgt een nadere beschouwing uit de uit de effectindicator naar voren gekomen storingsfactoren.

4.2 Oppervlakteverlies en versnippering

Oppervlakteverlies en versnippering als gevolg van activiteiten die plannen mogelijk maken zijn praktisch beperkt tot het binnen het plangebied gelegen Natura 2000-gebied. Binnen het plangebied van het bestemmingsplan Buitengebied 2018 is enkel het Natura 2000-gebied Maasduinen gelegen. Het gebied Maasduinen heeft een oppervlakte van circa 5.280 ha. Het Natura 2000-gebied Maasduinen beslaat een totale oppervlakte van ongeveer 5.280 ha, waarvan ongeveer 4.290 ha

als Vogelrichtlijngebied en 5280 ha als Habitatrichtlijngebied. Deze cijfers betreffen bruto-oppervlakten omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met niet op de kaart, tekstueel uitgesloten delen. Voor de begrenzing van Natura 2000-gebieden geldt de volgende algemene exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan specifiek wordt afgeweken.

Het bestemmingsplan Buitengebied 2018 geeft aan het grootste deel van Natura 2000-gebied de enkelbestemming 'Natuur'. Weilanden en akkerbouwpercelen in het Natura-gebied zijn als 'agrarische met waarde' met bestemd. Enkele percelen in het Natura 2000-gebied zoals weergegeven op de bij de aanwijzing van de Maasduinen behorende kaart (kaartproductie: 04-04-2013) kennen de bestemming, 'Wonen', 'Tuin', of 'Recreatie -dagrecreatie'. Aan enkele percelen de bestemming 'Bos' toegekend.

Bestemming Natuur

Het aanleggen of verharden van wegen, paden of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen is binnen de bestemming 'Natuur' niet toegestaan. Op dit verbod geldt een uitzondering voor de gronden ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie -camperstandplaats'.

Binnen de bestemming 'Natuur' kent het bestemmingsplan Buitengebied 2018 de aanduidingen: 'opslag', 'specifieke vorm van natuur - camperstandplaats', 'parkeerterrein', 'specifieke vorm van natuur -schaapskooi'.

De aanduidingen 'opslag' en 'specifieke vorm van natuur - camperstandplaats' hebben betrekking op de camping van Roland Camping B.V. aan de Rimpelt 33 te Afferden. Voor deze opslagactiviteiten, natuurcamperplaats is op 19 juni 2017 door het college van gedeputeerde staten van Limburg een vergunning ex artikel 2.7, tweede lid van de Wet natuurbescherming verleend (kenmerk: 2017/41987). In de considerans bij de vergunning is overwogen dat door het in gebruik nemen van de opslag en de camper-natuurplaats er (mogelijk) sprake is van oppervlakteverlies dan wel versnippering binnen het Natura 2000-gebied 'Maasduinen'. Oppervlakteverlies speelt in het Natura 2000-gebied "Maasduinen" met name een rol voor habitattypen als stuifzand- en heideterreinen en vennen. In het gebied waar de opslag en de camperplaats zijn geprojecteerd zijn deze habitattypen niet aanwezig. De te bouwen kiosk/ontvangstruimte is verplaatsbaar dan wel demontabel. Hierdoor bestaat er geen permanente invloed. Versnippering door barrièrewerking tussen leefgebieden van aangewezen soorten is tevens uitgesloten. Geconcludeerd is dat deze activiteiten geen (significante) negatieve effecten zal veroorzaken op het betrokken Nederlandse Natura 2000-gebied 'Maasduinen', mits de vergunning en de daaraan verbonden voorschriften worden nageleefd. Het bestemmingsplan Buitengebied 2018 maakt niet meer mogelijk dan wat vergund is.

De aanduidingen 'parkeerterrein' en 'specifieke vorm van natuur -schaapskooi' staan niet meer toe dan het bestaand planologisch legaal gebruik.

Het dempen, graven en vergraven van watergangen en het aanleggen van dammen en bruggen is in artikel 19.4.1. onder f aangeduid als strijdig gebruik.

Het bouwen van gebouwen is niet toegestaan. Het bouwen van overige bouwwerken is slechts toegestaan bij toegestaan voor gebouwen van ondergeschikte betekenis. Voorwaarde is dat natuurlijke waarden niet mogen worden aangetast. Wijzigingen die tot negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden kunnen leiden, bijvoorbeeld door oppervlakteverlies of versnippering, voldoen niet aan deze voorwaarden. Het realiseren van bouwwerken, zoals vlaggenmasten, picknicktafels en prullenbakken, heeft geen negatieve gevolgen voor het oppervlak van habitats en leefgebieden van soorten.

Er zijn geen afwijkingsmogelijkheden of wijzigingsbevoegdheden opgenomen van bovenstaande verboden in het bestemmingsplan Buitengebied 2018.

Bestemming Agrarisch met waarde

Het bouwen van bedrijfsgebouwen en bedrijfswoningen binnen de bestemming 'Agrarisch met waarde' is enkel toegestaan binnen bouwvlakken. Binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Maasduinen zoals weergegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart (kaartproductie: 04-04-2013) en de bestemming 'Agrarisch met waarde' bevindt zich één bouwvlak. Het betreft de locatie Oude Baan 3 te Bergen L. De niet-benutte bouw mogelijkheden binnen dit bouwvlak zijn ingericht als tuin. De gehele locatie is omheind. De omheining is in overeenstemming met het planologisch regiem. Gelet op de algemene exclaveringsformule maakt het perceel geen deel uit van het Natura 2000-gebied.

De bouw van veldschuren, melkstallen, silo's, platen en overige bouwwerken buiten bouwvlakken is niet toegestaan binnen de zone 'overige zone - Natuurnetwerk Nederland'. Het gehele gebied dat binnen het plangebied is aangewezen als Natura 2000-gebied is gelegen binnen deze zone.

In de artikelen 5.1.2 t/m 5.1.23 van de regels bij het bestemmingsplan Buitengebied 2018 zijn veel verschillende aanduidingen opgenomen. Deze aanduidingen hebben binnen het Natura 2000-gebied Maasduinen enkel betrekking op het bestaand planologisch legale gebruik. Met de aanduidingen worden geen illegale situaties gelegaliseerd en worden geen nieuwe initiatieven mogelijk gemaakt binnen Natura 2000-gebied. Binnen deze aanduidingen bevinden zich geen niet-benutte bouw mogelijkheden.

In de artikelen 5.8.1 t/m 5.8.7 zijn diverse wijzigingsbevoegdheden opgenomen. De bestemming 'Agrarisch met waarde' kan, onder voorwaarden, in andere bestemmingen worden gewijzigd door het college van burgemeester en wethouders. Ook kan een bouwvlak worden vergroot of van vorm worden veranderd. Eén van de voorwaarden is dat de wijziging aanvaardbaar is vanuit natuurlijk oogpunt. Wijzigingen die tot negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden kunnen leiden, bijvoorbeeld door oppervlakteverlies of versnippering, voldoen niet aan deze voorwaarden.

Bestemming Bos

Binnen de bestemming 'Bos' is het o.a. verboden om de volgende werken uit te voeren zonder daartoe verleende omgevingsvergunning;

- Het aanleggen of verharderen van wegen, paden of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- Het dempen, graven en vergraven van watergangen en het aanleggen van dammen en bruggen.

De betrokken omgevingsvergunning wordt uitsluitend verleend indien natuurlijke waarde niet worden aangetast. Werken of werkzaamheden die tot negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden kunnen leiden, bijvoorbeeld door oppervlakteverlies of versnippering, voldoen niet aan deze voorwaarden.

De bestemming 'Bos' kent in het bestemmingsplan Buitengebied 2018 één bijzondere aanduiding namelijk 'specifieke vorm van verkeer - pleisterplaats'. Het betreft de bestaande pleisterplaats nabij de kruising Knikkerdorp - Geyselberg. Deze locatie is niet gelegen in Natura 2000-gebied.

Het bouwen van gebouwen is niet toegestaan. Het bouwen van overige bouwwerken van ondergeschikte betekenis leidt niet tot oppervlakteverlies van Natura 2000-gebied.

Het bouwen van gebouwen is niet toegestaan. Het bouwen van overige bouwwerken is slechts toegestaan voor gebouwen van ondergeschikte betekenis. Voorwaarde is dat natuurlijke waarden niet mogen worden aangetast. Wijzigingen die tot negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden kunnen leiden, bijvoorbeeld door oppervlakteverlies of versnippering, voldoen niet aan deze voorwaarden. Het realiseren van deze bouwwerken leidt niet tot oppervlakteverlies van Natura 2000-gebied.

Er zijn geen afwijkmogelijkheden of wijzigingsbevoegdheden opgenomen van bovenstaande verboden in het bestemmingsplan Buitengebied 2018.

Bestemming Wonen

Nieuwbouw van woningen binnen de bestemming 'Wonen' binnen Natura 2000-gebied laat het bestemmingsplan niet toe. Voor alle bestemmingsvlakken 'Wonen' binnen Natura 2000-gebied is het maximum aantal woningen gerealiseerd. Terugbouwen van woningen is slechts toegestaan op de oorspronkelijke locatie.

Binnen Natura 2000-gebied is binnen de bestemming 'Wonen' nieuwbouw van bijhorende bouwwerken en overkappingen niet toegestaan zonder daartoe verleende omgevingsvergunning. Voorwaarden om bijhorende bouwwerken en overkappingen toe te laten is dat dit aanvaardbaar is vanuit natuurlijk oogpunt. Bouwwerken die tot negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden kunnen leiden, bijvoorbeeld door oppervlakteverlies of versnippering, voldoen niet aan deze voorwaarden.

In de artikelen 27.1.2 t/m 27.1.12 van de regels bij het bestemmingsplan Buitengebied 2018 zijn veel verschillende aanduidingen opgenomen. Deze aanduidingen hebben binnen het Natura 2000-gebied Maasduinen enkel betrekking op het bestaand planologisch legale gebruik. Met de aanduidingen worden geen illegale situaties gelegaliseerd en worden geen nieuwe initiatieven mogelijk gemaakt binnen Natura 2000-gebied. Binnen deze aanduidingen bevinden zich geen niet-benutte bouw mogelijkheden.

Middels een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bestemmingsplan ten behoeve van het gebruik voor horeca als nevenactiviteit. Eén van de hiervoor geldende voorwaarden is dat de wijziging aanvaardbaar is vanuit natuurlijk oogpunt. Wijzigingen die tot negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden kunnen leiden, bijvoorbeeld door oppervlakteverlies of versnippering, voldoen niet aan deze voorwaarden.

Bestemming Recreatie - dagrecreatie

Binnen de bestemming 'recreatie - dagrecreatie' geldt dat gebouwen uitsluitend gebouwd mogen worden binnen bouwvlakken. De bouwvlakken binnen deze bestemming binnen Natura 2000-gebieden zijn voor de volledige oppervlakte bebouwd en/of verhard. Er bevinden zich geen bedrijfswoningen bij deze bouwvlakken. Nieuwbouw van bedrijfswoningen en bij een bedrijfswoning behorende bouwwerken is binnen Natura 2000-gebied binnen de bestemming 'recreatie - dagrecreatie' niet mogelijk.

De aanduidingen uit de artikelen 21.1.3 t/m 21.1.8 komen binnen het Natura 2000-gebied niet voor.

Conclusie

Op basis van de regels van het bestemmingsplan Buitengebied 2018 zijn significante negatieve gevolgen als gevolg van oppervlakteverlies en/of versnippering voor Natura 2000-gebieden volledig uitgesloten.

4.3 Verzuring en vermisting

Binnen het plangebied worden activiteiten toegelaten waarbij emissie van ammoniak, stikstofdioxide of zwaveldioxide plaats vindt. De depositie van deze stoffen op Natura 2000-gebieden kan leiden tot verzuring en vermisting. Deze effecten zijn niet beperkt tot binnen het plangebied gelegen Natura 2000-gebied maar hebben ook hun uitwerking buiten het plangebied en buiten de gemeente Bergen. De depositie van verzurende en vermistende stoffen neemt af met het vergroten van de afstand maar dat neemt niet weg dat activiteiten binnen het plangebied op vele tientallen kilometers afstand tot depositie leidt die hoger ligt dan de drempelwaarde uit het Programma Aanpak Stikstof van 0,05 mol N/ha/jaar.

In de directe omgeving van het plangebied zijn behalve de Maasduinen de volgende Natura 2000-gebieden gelegen: Zeldersche Driessen, Oefelter Meent, Boschhuizerbergen, Reichswald (Duitsland). Al deze gebieden zijn aangewezen voor voor stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden van soorten. In al deze gebieden is sprake van een overbelaste situatie; er is sprake van ten minste één stikstof gevoelige habitat waarvan de kritische depositie wordt overschreden.

Veehouderij, bemesting, weidegang, glastuinbouw, industrie, verkeer en wonen zijn activiteiten die binnen het plangebied zijn toegelaten die leiden tot emissie van verzurende en vermistende stoffen.

Veehouderij

Voor veehouderijlocaties is een uitbreiding van het veebestand mogelijk ten opzichte van het veebestand dat op het moment van vaststellen van het bestemmingsplan planologisch legaal gehouden wordt. Voor verschillende locaties kan deze uitbreiding leiden tot een toename van de ammoniakemissie en daarmee de stikstofdepositie op voor stikstofgevoelige habitats en leefgebieden van soorten. Omdat op deze locaties sprake is van een overbelaste situatie, de depositie is hoger dan kritische depositie, is sprake van significant negatieve effecten. Voor al deze uitbreidingen is echter toestemming verleend in het kader van de Wet natuurbescherming. Het gaat daarbij om vergunningen verleend onder het regiem van de Natuurbeschermingswet 1998 en de Wet natuurbescherming en om omgevingsvergunningen waarbij toestemming in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 of de Wet natuurbescherming heeft aangehaakt alsmede om meldingen in het kader van het Programma aanpak stikstof. Voor alle toestemmingen geldt dat er een passende beoordeling is opgesteld. De planregeling is zo opgesteld, dat er geen grotere ammoniakemissie wordt toegelaten dan de emissie die hoort bij het veebestand waarvoor de natuurtoestemming is verleend en de bijhorende passende beoordeling is opgesteld. Redelijkerwijs kan een nieuwe passende beoordeling geen nieuwe gegevens en inzichten opleveren over de significante gevolgen van het bestemmingsplan Buitengebied. Met de planregeling zoals weergegeven in paragraaf 1.6 voor de veehouderijlocaties is voldaan aan de uitzonderingsvoorwaarden voor de verplichting om een passende beoordeling op te stellen uit artikel 2.8, tweede lid van de Wet natuurbescherming. In haar uitspraak van 1 juni 2016

(ECLI:NL:RVS:2016:1515) wijst de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in rechtsoverweging 49.9 op deze mogelijkheid. De Afdeling wijst erop dat bij het toepassen voor een dergelijk gebruiksverbod geen passende beoordeling hoeft te worden gemaakt.

In het plan worden geen wijzigingen van het veebestand van een veehouderijlocatie toegestaan die een verhoging van de stikstofemissie t.o.v. de huidige planologisch legale situaties toegestaan waarvoor geen passende beoordeling is opgesteld.

Bemesting en beweiding

In artikel 3.2.1 van de Omgevingsverordening Limburg 2014 is een vrijstelling opgenomen voor weiden van vee en het gebruiken van meststoffen. Het weiden van vee en het op of in de bodem brengen van meststoffen zijn aangewezen als categorieën van handelingen als bedoeld in artikel 2.9, derde lid, van de Wet natuurbescherming.

De vrijstelling voor het weiden van vee en het op of in de bodem brengen van meststoffen, leidt volgens de toelichting bij de omgevingsverordening, niet tot negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden.

Glastuinbouw

Verbranding van fossiele brandstoffen voor de verwarming van kassen leidt tot emissie van stikstofoxide (NO_x). De bouw van kassen is enkel toegestaan binnen bouwvlakken. In het bestemmingsplan Buitengebied 2018 zijn geen bouwvlakken opgenomen binnen de bestemming 'agrarisch - glastuinbouw'. In het plan is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen voor nieuwvestiging, vergroting of vormverandering van bouwvlakken voor glastuinbouwbedrijven. Deze wijzigingsmogelijkheid is opgenomen ten behoeve van een goed vestigingsklimaat voor duurzame glastuinbouw waarbij warmte geleverd wordt door het energiepark Wellsmeer. Voorwaarde voor het toepassen van de wijzigingsbevoegdheid is dat de stikstofoxide-emissie niet mag toenemen ten opzichte van de stikstofemissie ten tijde van de vaststelling van het bestemmingsplan Buitengebied 2018.

Industrie

Het bestemmingsplan Buitengebied 2018 is een conserverend bestemmingsplan. De voor bedrijf aangewezen gronden laten geen uitbreidingen toe welke tot negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden kunnen leiden. Inzake de emissiebeperking van verzurende en vermestende stoffen zijn voor de steenfabriek aan de Heukelom 4 te Afferden en het loonwerk-, grondverzet-, groencomposterings- en drogerijbedrijf aan de Berkenkamp 2a te Afferden emissienormen opgenomen in het plan. Voor de steenfabriek mag de emissie niet hoger zijn dan de planologisch legale emissie ten tijde van het vaststellen van het plan. Voor het bedrijf aan de Berkenkamp 2a mag de emissie niet hoger zijn dan vergund in het kader van de Wet natuurbescherming (vergunning ex artikel 2.7, tweede lid van de Wet natuurbescherming, van gedeputeerde staten van Limburg Vergunning van 6 april 2017 (kenmerk 2017/23685).

In het plan is een afwijkingsbevoegdheid opgenomen voor uitbreiding van gebouwen. Een voorwaarde voor het toepassen van deze afwijkingsmogelijkheid is dat de uitbreiding vanuit natuurlijk oogpunt aanvaardbaar is. Uitbreidingen die negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden kunnen hebben voldoen niet aan deze voorwaarde

Wonen

Het bestemmingsplan Buitengebied 2018 heeft een conserverend karakter. In het plan is niet voorzien in nieuwbouw van woningen. Splitsing van bestaande woningen is niet toegestaan zonder daartoe verleende omgevingsvergunning. Voorwaarden om woningsplitsing toe te laten is dat dit aanvaardbaar is vanuit natuurlijk oogpunt. Indien woningsplitsing kan leiden tot negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden voldoen niet aan deze voorwaarden.

Verkeer

Het bestemmingsplan Buitengebied 2018 is een conserverend bestemmingsplan. In het plan is niet voorzien in de aanleg van nieuwe wegen. Het plan maakt geen nieuwe activiteiten mogelijk met een

grote verkeersaantrekkende werking. Gelet op de voorspelde economische groei zal de stikstofdepositie als gevolg van auto verkeer op Natura 2000-gebieden toenemen. Voor deze autonome ontwikkelingen is in het Programma Aanpak Stikstof ontwikkelingsruimte gereserveerd. Hiervoor is een passende boordeling opgesteld.

Een ander deel van de depositieruimte is beschikbaar voor autonome ontwikkelingen en voor activiteiten waarvoor geen toestemming hoeft te worden verleend. Hierbij gaat het om algemene maatschappelijke ontwikkelingen, zoals bevolkingsgroei (woningen, verwarming) en de groei van het autogebruik.

4.4 Verontreiniging

Activiteiten in het plangebied zijn gebonden aan regels en voorschriften en regels bij en krachtens de Waterwet en Wet algemene bepalingen omgevingsrecht waaronder het Activiteitenbesluit milieubeheer en verleende omgevingsvergunningen voor inrichtingen.

Verontreiniging door verzurende en vermestende stoffen is aan de orde gesteld in paragraaf 3.2. In het bestemmingsplan Buitengebied 2018 worden geen activiteiten toegelaten die door verontreiniging door andere stoffen tot negatieve gevolgen voor natura 2000-gebieden kunnen leiden.

4.5 Verdroging

Om o.a. verdroging van natuurgebieden, waaronder Natura 2000-gebieden, te voorkomen is voor alle activiteiten die op zich zelf beschouwd tot verdroging zouden kunnen leiden bepaald dat deze enkel zijn toegelaten indien sprake is van een hydrologisch neutrale ontwikkeling. Ontwikkelingen mogen niet leiden tot negatieve gevolgen voor de waterhuishouding. Hemelwater moet lokaal worden geïnfiltreerd en/of gebruikt .

4.6 Verstoring door geluid, trilling, licht, mechanische effecten en optische verstoring

Het bestemmingsplan Buitengebied 2018 is een conserverend bestemmingsplan. De voor bedrijf aangewezen gronden laten geen uitbreidingen toe welke tot negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden kunnen leiden. In het plan niet voorzien in aanleg van nieuwe wegen. Op korte afstand van het Natura 2000-gebied Maasduinen wordt één bestaand bedrijf toegelaten waarbij van verstoring door geluid, trilling of licht sprake zou kunnen zijn. Het betreft het loonwerk-, grondverzet-, groencomposterings- en drogerijbedrijf aan de Berkenkamp 2a te Afferden. In de considerans bij de vergunning ex artikel 2.7, tweede lid van de Wet natuurbescherming, van gedeputeerde staten van Limburg 6 april 2017 (kenmerk 2017/23685) is hierover het volgende overwogen:

In de aanvraag is een passende beoordeling opgenomen waarin de mogelijke (negatieve) effecten in beeld zijn gebracht. Gezien de aard van de aangevraagde activiteit zijn de volgende overige (mogelijke) negatieve effecten niet bij voorbaat uit te sluiten: 'verstoring door geluid', 'verstoring door trilling' en 'verstoring door licht'.

4.5.1. Verstoring door geluid

In samenwerking met onze afdeling Natuur zijn de vervoersbewegingen en de hiermee samenhangende geluidscontouren bekeken. De conclusie is dat de aangevraagde activiteiten geen negatief effect zullen hebben op het Natura 2000-gebied 'Maasduinen'.

4.5.2. Verstoring door trilling

De mestverwerkingsinstallatie wordt in pandig geplaatst in een loods die voorzien is van een betonvloer en veroorzaakt, evenals de overige bedrijfsactiviteiten, geen trillingen in het Natura 2000-gebied Maasduinen.

4.5.3. Verstoring door licht

De op het terrein van onderhavige aanvrager aanwezige verlichting is gericht op het erf van de inrichting en in pandig in de mestverwerkingsloods. De lichtsterkte van de lichtbronnen (zowel op het bedrijf alsook met betrekking tot de vervoersbewegingen van- en naar het bedrijf) in relatie met de afstand tot de broedlocaties van de Vogelrichtlijnsoorten is dusdanig van aard dat deze geen negatieve gevolgen heeft waardoor er geen sprake is van een wezenlijk effect.

Voor andere activiteiten die in het bestemmingsplan Buitengebied 2018 zijn toegelaten kan gelet op de aard en maximale omvang van de activiteiten die het plan toelaat geconcludeerd worden dat verstoring door geluid, trilling, licht, mechanische effecten en optische verstoring niet te verwachten is. Gelet op de aard van deze storingsfactoren en de verspreiding van de locaties waar de activiteiten zijn toegelaten is cumulatie niet aan de orde.

4.7 Bewuste verandering soortensamenstelling

In het bestemmingsplan Buitengebied 2018 is niet voorzien in activiteiten waarbij sprake kan zijn van bewuste verandering van soortensamenstellingen.

Hoofdstuk 5 Conclusie

Het bestemmingsplan 'Buitengebied 2018' heeft een conserverend karakter. Nieuwe ontwikkelingen zijn slechts beperkt en onder strikte voorwaarden mogelijk.

Voor activiteiten die gelet op de maximale mogelijkheden die het plan biedt tot significante effecten kunnen leiden sluit de planregeling uit dat andere of verstrekkender effecten mogelijk zijn dan waarvoor reeds een passende beoordeling is opgesteld én ten tijde van de vaststelling van het bestemmingplan 'Buitengebied 2018' de toestemming van kracht is. Toestemmingen in het kader van de Wet natuurbescherming zijn hiervoor één-op-één doorvertaald in de regels van het bestemmingsplan 'Buitengebied 2018'. Redelijkerwijs kan een nieuwe passende beoordeling geen nieuwe gegevens en inzichten opleveren over de significante gevolgen van het bestemmingsplan Buitengebied 2018 voor Natura 2000-gebieden.

Het bestemmingsplan laat geen activiteiten toe die afzonderlijk of cumulatief gezien tot significante negatieve effecten voor Natura 2000-gebieden kunnen leiden waarvoor niet eerder een passende beoordeling is opgesteld.

Gelet op de uitzondering van de passende beoordelingsplicht zoals neergelegd in artikel 2.8, tweede lid van de Wet natuurbescherming hoeft voor het bestemmingsplan Buitengebied 2018 geen passende beoordeling opgesteld te worden. Het plan voldoet aan het gestelde in artikel 2.7, eerste lid van de Wet natuurbescherming.

Bijlage Effectenindicator

Activiteit 'Grondgebonden landbouw'

Toelichting op activiteit

Veeteelt met weidegang en vollegronds akkerbouw en tuinbouw zijn vormen van grondgebonden landbouw. Veeteelt is een belangrijke bron van ammoniakemissie in Nederland hetgeen leidt tot verzuring en vermisting. Door bespuiting met insecticiden en herbiciden kan sprake zijn van verontreiniging van bodem en oppervlaktewater. Voor een goede teelt van gewassen of gras kan ook het waterpeil beïnvloedt worden. Land wordt geschikt gemaakt en bewerkt waarbij vaak sprake is van zware machines hetgeen kan leiden tot mechanische verstoring en verstoring door geluid en optische beweging.

De selectie uitgevoerd op de gebieden 'Maasduinen', 'Boschhuizerbergen', 'Oeffelter' en 'Zeldersche Driessen' en de activiteit 'Grondgebonden landbouw':

Storingsfactor	Oppervlakteverlies	Versnippering	Verzuring door stikstof uit de lucht	Vermesting door stikstof uit de lucht	Verontreiniging	Verdringing	Verstoring door geluid	Optische verstoring	Verstoring door mechanische effecten	Bewuste verandering soortensamenstelling
Natura 2000-gebied Maasduinen:										
Stuifzandheiden met struikheide	■	■	■	■	■	■	⊗	■	■	■
Zandverstuivingen	■	■	■	■	■	■	⊗	■	■	■
Zwakgebufferde vennen	■	■	■	■	■	■	⊗	■	■	■
Zure vennen	■	■	■	■	■	■	⊗	■	■	■
Vochtige heiden	■	■	■	■	■	■	⊗	■	■	■
Droge heiden	■	■	■	■	■	■	⊗	■	■	■
*Stroomdalgraslanden	■	■	■	■	■	■	⊗	■	■	■
*Actieve hoogvenen	■	■	■	■	■	■	⊗	■	■	■
Pioniervegetaties met snavelbiezen	■	■	■	■	■	■	⊗	■	■	■

Storingsfactor	Oppervlakteverlies	Versnippering	Verzuring door stikstof of uit de lucht	Vermesting door stikstof of uit de lucht	Verontrouwing	Verdringing	Verstoring door geluid	Optische verstoring	Verstoring door mechanische effecten	Bewuste verandering soortensamenstelling
Bever	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Drijvende waterweegbree	■	⊗	■	■	■	⊗	⊗	⊗	■	■
Boomleeuwerik (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Dodaars (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	...	■
Dodaars (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	...	■
Geoorde fuut (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	...	■
Geoorde fuut (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	...	■
Grauwe Klauwier (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Nachtzwaluw (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Oeverzwaluw (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	...	■
Roodborsttapuit (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	...	■
Zwarte Specht (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Natura 2000-gebied Boschhuizerbergen:										
Stuifzandheiden met struikheide	■	■	■	■	■	■	⊗	■	■	■
Zandverstuivingen	■	■	■	■	■	■	⊗	■	■	■

Storingsfactor	Oppervlakteverlies	Versnippering	Verzuring door stikstof uit de lucht	Vermeesting door stikstof uit de lucht	Verontreiniging	Verdringing	Verstoring door geluid	Optische verstoring	Verstoring door mechanische effecten	Bewuste verandering soortensamenstelling
Zwakgebufferde vennen	■	■	■	■	■	■	⊗	■	■	■
Jeneverbesstruwelen	■	■	■	■	■	■	⊗	■	■	■
Natura 2000-gebied Oeffelter Meent:										
*Stroomdalgraslanden	■	■	■	■	■	■	⊗	■	■	■
Glanshaveren vossenstaaarthooiland	■	■	■	■	■	■	⊗	■	■	■
Kamsalamander	■	■	■	■	■	■	■	■
Kleine modderkruiper	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Natura 2000-gebied Zeldersche Driessen										
*Stroomdalgraslanden	■	■	■	■	■	■	⊗	■	■	■
Ruigten en zomen	■	■	■	■	■	■	⊗	■	■	■
Beuken-eikenbossen met hulst	■	■	■	■	■	■	⊗	■	■	■
Droge hardhoutoobossen	■	■	■	■	■	■	⊗	■	■	■

- zeer gevoelig
- gevoelig
- niet gevoelig
- ⊗ n.v.t.
- ... onbekend

Activiteit 'Niet-grondgebonden landbouw (kassen)'

Toelichting op activiteit

Hieronder vallen kassen en de intensieve veehouderij van bijv. kippen en varkens. Ook melk- en vleesveebedrijven zonder weidegang kunnen als zodanig gekenmerkt worden. De effecten van deze vorm van landbouw zijn emissie (verzuring, vermesting), bij aanleg verdroging, verlies oppervlakte, versnippering. Bij kassen is de verstoring door licht evident.

De selectie uitgevoerd op de gebieden 'Maasduinen', 'Boschhuizerbergen', 'Oeffelter' en 'Zeldersche Driessen' en de activiteit 'Niet-grondgebonden landbouw (kassen)'.

Storingsfactor	Oppervlakteverlies	Versnippering	Verzuring door stikstof uit de lucht	Vermesting door stikstof uit de lucht	Verontreiniging	Verdroging	Verstoring door geluid	Verstoring door licht	Bewuste verandering soortensamenstelling
Natura 2000-gebied Maasduinen									
Stuifzandheiden met struikhei	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	■
Zandverstuivingen	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	■
Zwakgebufferde vennen	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	■
Zure vennen	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	■
Vochtige heiden	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	■
Droge heiden	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	■
*Stroomdalgraslanden	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	■
*Actieve hoogvenen	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	■
Pioniervegetaties met snavelbiezen	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	■
*Hoogveenbossen	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	■
Bever	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Drijvende waterwegebree	■	⊗	■	■	■	⊗	⊗	⊗	■
Boomleeuwerik (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Storingsfactor	Oppervlakteverlies	Versnippering	Verzuring door stikstof uit de lucht	Vermeesting door stikstof uit de lucht	Verontreiniging	Verdroging	Verstoring door geluid	Versporing door licht	Bewuste verandering soortensamenstelling
Dodaars (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Dodaars (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Geoorde fuut (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Geoorde fuut (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Grauwe Klauwier (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Nachtzwaluw (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Oeverzwaluw (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Roodborsttapuit (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zwarte Specht (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Natura 2000-gebied Boschhuizerbergen:									
Stuifzandheiden met struikhei	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	■
Zandverstuivingen	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	■
Zwakgebufferde vennen	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	■
Jeneverbesstruiken	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	■

Storingsfactor	Oppervlakteverlies	Versnippering	Verzuring door stikstof uit de lucht	Vermesting door stikstof uit de lucht	Verontrouwing	Verdringing	Verstoring door geluid	Verstoring door licht	Bewuste verandering soortensamenstelling
Natura 2000-gebied Oeffelter Meent									
*Stroomdalgraslanden	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	■
Glanshaver- en vossenstaarthooilanden	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	■
Kamsalamander	■	■	■	■	■	■	■
Kleine modderkruiper									
Natura 2000-gebied Zeldersche Driessen:									
*Stroomdalgraslanden	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	■
Ruigten en zomen	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	■
Beuken-eikenbossen met hulst	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	■
Droge hardhoutoibossen	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	■

- zeer gevoelig
- gevoelig
- niet gevoelig
- ⊗ n.v.t.
- ... onbekend

Activiteit 'Niet-grondgebonden landbouw (kassen)'

Toelichting op activiteit

Bij deze vorm van recreatie wordt bedoeld op manieren waarop men in de natuur zelf recreëert. Er zijn vele vormen zoals wandelen, fietsen, paardrijden en mountainbiken, maar ook eenmalige recreatievormen zoals manifestaties en (vuurwerk)evenementen. De eerste vorm van recreatie leidt vooral tot visuele verstoring en kan zo vluchtgedrag van soorten oproepen. Het maakt daarbij nogal uit of de recreatie op of buiten bestaande paden plaatsvindt. De tweede vorm leidt ook tot verstoring, door geluid, licht etc. In alle gevallen maakt het uit voor de mate van verstoring in welke periode van het jaar de verstoring optreedt in verband met broedperiode, rui etc.

De selectie uitgevoerd op de gebieden 'Maasduinen', 'Boschhuizerbergen', 'Oeffelter' en 'Zeldersche Driessen' en de activiteit 'Landrecreatie'.

	Oppervlakteverlies	Verontreiniging	Verstoring door geluid	Verstoring door licht	Optische verstoring	Verstoring door mechanische effecten
Natura 2000-gebied Maasduinen						
Stuifzandheiden met struikheide	■	■	☒	☒	■	■
Zandverstuivingen	■	■	☒	☒	■	■
Zwakgebufferde vennen	■	■	☒	☒	■	■
Zure vennen	■	■	☒	☒	■	■
Vochtige heiden	■	■	☒	☒	■	■
Droge heiden	■	■	☒	☒	■	■
*Stroomdalgraslanden	■	■	☒	☒	■	■
*Actieve hoogvenen	■	■	☒	☒	■	■
Pioniervegetaties met snavelbiezen	■	■	☒	☒	■	■
*Hoogveenbossen	■	■	☒	☒	■	■
Bever	■	■	■	■	■	■
Drijvende waterweegbree	■	■	☒	☒	☒	■
Boomleeuwerik (broedvogel)	■	■	■	■	■	■
Dodaars (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	...
Dodaars (broedvogel)	■	■	■	■	■	...

	Oppervlakteverlies	Verontreiniging	Verstoring door geluid	Verstoring door licht	Optische verstoring	Verstoring door mechanische effecten
Geoorde fuut (broedvogel)	■	■	■	■	■	...
Geoorde fuut (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	...
Grauwe Klauwier (broedvogel)	■	■	■	■	■	■
Nachtzwaluw (broedvogel)	■	■	■	■	■	■
Oeverzwaluw (broedvogel)	■	■	■	■	■	...
Roodborsttapuit (broedvogel)	■	■	■	■	■	...
Zwarte Specht (broedvogel)	■	■	■	■	■	■
Natura 2000-gebied Boschhuizerbergen:						
Stuifzandheiden met struikhei	■	■	⊗	⊗	■	■
Zandverstuivingen	■	■	⊗	⊗	■	■
Zwakgebufferde vennen	■	■	⊗	⊗	■	■
Jeneverbesstruwelen	■	■	⊗	⊗	■	■
Natura 2000-gebied Oeffelter Meent:						
*Stroomdalgraslanden	■	■	⊗	⊗	■	■
Glanshaver- en vossenstaarthooilanden	■	■	⊗	⊗	■	■
Kamsalamander	■	■	■
Kleine modderkruiper						
Natura 2000-gebied Zeldersche Driessen:						
*Stroomdalgraslanden	■	■	⊗	⊗	■	■
Ruigten en zomen	■	■	⊗	⊗	■	■
Beuken-eikenbossen met hulst	■	■	⊗	⊗	■	■
Droge hardhoutoibossen	■	■	⊗	⊗	■	■

- zeer gevoelig
- gevoelig
- niet gevoelig
- ... n.v.t.
- onbekend

Toelichting op de storingsfactoren

1 Oppervlakteverlies

Kenmerk: afname beschikbaar oppervlak leefgebied soorten en/of habitattypen.

Interactie andere factoren: verlies van oppervlakte leidt tot verkleining en in sommige gevallen ook tot versnippering van het leefgebied (zie aldaar). Een kleiner gebied heeft bovendien meer te leiden van randinvloeden: vaak is de kwaliteit van het leefmilieu aan de rand minder goed dan in het centrum van het gebied. Op deze manier leidt verlies oppervlakte mogelijk ook tot een grotere gevoeligheid voor bijvoorbeeld verdroging, verzuring of vermessing.

Werking: door afname van het beschikbare oppervlak neemt ook het aantal individuen van een soort af. Om duurzaam te kunnen voortbestaan moet elke soort uit een minimum aantal individuen bestaan; bij diersoorten wordt meestal van een minimum aantal paartjes (reproductieve eenheden) gesproken. Wanneer een populatie te klein wordt neemt de kans op uitsterven toe, zeker als deze populatie geen onderdeel uitmaakt van een samenhangend netwerk van leefgebieden. Bij een populatie die uit te weinig individuen bestaat, neemt ook de kans op inteelt toe en dus de genetische variatie af. Hierdoor wordt een populatie kwetsbaar voor veranderingen ten gevolge van bijvoorbeeld predatie, extreme seizoensinvloeden of ziekten. Ook habitattypen kennen een ondergrens voor een duurzame oppervlakte.

2 Versnippering

Kenmerk: van versnippering is sprake bij het uiteenvallen van het leefgebied van soorten.

Interactie andere factoren: treedt op ten gevolge van verlies leefgebied of verandering in abiotische condities van het leefgebied. Kan leiden tot verandering in populatiedynamiek.

Gevolg: als het leefgebied niet meer voldoende groot is voor een populatie, of individuen van één populatie kunnen de verschillende leefgebieden niet meer bereiken, neemt de duurzaamheid van de populatie af. Een gevolg kan zijn een verandering op de soortensamenstelling en het ecosysteem. Soorten zijn in verschillende mate gevoelig voor de versnippering van hun leefgebied. Het meest gevoelig zijn soorten met een gering verspreidingsvermogen, soorten die zich over de grond bewegen en soorten met een grote oppervlaktebehoefte. Versnippering door barrières zoals wegen en spoorlijnen leidt mogelijk ook tot sterfte van individuen en kan zo effect hebben op de populatiesamenstelling. Bij versnippering moet men altijd goed rekening houden met het schaalniveau van het populatienetwerk.

3 Verzuring door stikstof uit de lucht

Kenmerk: Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van stikstof (stikstofoxide (NO_x), ammoniak (NH₃)). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden aldus tot het zuurder worden van het biotische milieu. De belangrijkste bronnen van verzurende stoffen zijn de landbouw, het verkeer en de industrie.

LET OP: verzuring kan ook optreden ten gevolge van uitstoot van zwaveldioxide (SO₂), en vluchtige organische stoffen (VOS). De effecten hiervan zijn niet meegenomen in deze beoordeling van de effectenindicator, in verband met een betere aansluiting op de PAS-gegevens voor stikstofgevoelige habitattypen en soorten met stikstofgevoelige leefgebieden. Zie ook het update-rapport op de hoofdpagina van de effectenindicator.

Interactie andere factoren: De effecten van verzurende stoffen zijn niet altijd te scheiden van die van vermestende stoffen, omdat een deel van de verzurende stoffen ook vermestend werkt (aanvoer van stikstof).

Gevolg: Verzuring leidt tot een directe of indirecte afname van de buffercapaciteit (het neutralisatievermogen) van bodem of water. Op termijn resulteert dit proces in een daling van de zuurgraad. Hierdoor zullen voor verzuring gevoelige soorten verdwijnen, wat kan resulteren in een

verandering van het habitatype en daarmee mogelijk het verdwijnen van typische (dier)soorten, zoals bijvoorbeeld amfibieën en reptielen die voor hun voortplanting afhankelijk zijn van waterlichamen.

4 Vermesting door stikstof uit de lucht

Kenmerk: Vermesting is in dit geval de 'verrijking' van ecosystemen door stikstofdepositie. Het gaat daarbij om aanvoer door de lucht (droge en natte neerslag van ammoniak en stikstofoxiden) LET OP: vermisting kan ook optreden door nitraat- en fosfaataanvoer via het oppervlaktewater. De effecten hiervan zijn niet meegenomen in deze beoordeling van de effectenindicator, in verband met een betere aansluiting op de PAS-gegevens voor stikstofgevoelige habitattypen en soorten met stikstofgevoelige leefgebieden. Zie ook het update-rapport op de hoofdpagina van de effectenindicator.

Interactie andere factoren: Stoffen die leiden tot vermisting kunnen ook leiden tot verzuring. Vermesting (en verzuring) kunnen op hun beurt leiden tot verontreiniging van het oppervlakte- en grondwater.

Gevolg: De groei in veel natuurlijke landecosystemen zoals bossen, vennen en heidevelden worden gelimiteerd door de beschikbaarheid van stikstof. Het gevolg van stikstof depositie is dat deze extra stikstof extra groei geeft. Daarbij is de beschikbaarheid van stikstof bepalend voor de concurrentieverhoudingen tussen de plantensoorten. Als de stikstofdepositie boven een bepaald kritisch niveau komt, neemt een beperkt aantal plantensoorten sterk toe ten koste van andere plantensoorten. Dit heeft ook effect op de fauna doordat hierdoor verandering van het leefgebied optreedt, waardoor een gebied ongeschikt wordt als bijvoorbeeld broed- of foerageergebied.

7 Verontreiniging

Kenmerk: Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, welke stoffen onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Bij verontreiniging is sprake van een zeer brede groep van ecosysteem/gebiedsvreemde stoffen: organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen, straling (radioactief en niet radioactief), geneesmiddelen, endocrien werkende stoffen etc. Deze stoffen werken in op de bodem, grondwater, lucht.

Interactie andere factoren: geen directe interactie met andere factoren. Wel kan verontreiniging als gevolg van andere factoren optreden.

Gevolg: Vrijwel alle soorten en habitattypen reageren op verontreiniging. De ecologische effecten uiten zich in het verdwijnen van soorten en/of het beïnvloeden van gevoelige ecologische processen. Deze beïnvloeding kan direct plaatsvinden maar ook indirect via een opeenvolging van ecologische interacties. Bovendien kan verontreiniging zich pas vele jaren/decennia later manifesteren. De gevolgen van verontreiniging zijn divers en complex. In het algemeen kan gesteld worden dat aquatische habitattypen en soorten gevoeliger zijn dan terrestrische systemen. Ook geldt dat soorten in de top van de voedselpiramide gevoeliger voor verontreinigingen zijn als gevolg van accumulatie. Echter, afhankelijk van de concentratie en duur van de verontreiniging zijn alle habitattypen en soorten gevoelig en kan verontreiniging leiden tot verandering van de soortensamenstelling.

8 Verdroging

Kenmerk: Verdroging uit zich in lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. De actuele grondwaterstand is zo lager dan de gewenste/benodigde grondwaterstand.

Interactie andere factoren: verdroging kan tevens leiden tot verzilting. Door verdroging neemt ook de doorluchting van de bodem toe waardoor meer organisch materiaal wordt afgebroken. Op deze wijze leidt verdroging tevens tot vermisting. Er zijn ook gebieden waar verdroging kan optreden zonder dat de grondwaterstand in de ondiepe bodem daalt. Het gaat daarbij om gebieden waar van oudsher grondwater omhoogkomt. Dit water heet kwelwater. Kwelwater is water dat elders in de bodem is geïnfiltrerd en dat naar het laagste punt in het landschap stroomt. Kwelwater heeft dikwijls een bijzondere samenstelling: het is rijk aan ijzer en calcium, arm aan voedingsstoffen en niet zuur, maar gebufferd. Schade aan de natuur die veroorzaakt wordt door een afname of het verdwijnen van kwelwater en het vervangen van dit type water met gebiedsvreemd water, noemen we ook verdroging.

Gevolg: de verandering in grondwaterstand en soms ook kwaliteit van het grondwater leidt tot een verandering in de soortensamenstelling en op lange termijn van het habitatype.

13 Verstoring door geluid

Kenmerk: verstoring door onnatuurlijke geluidsbronnen; permanent zoals geluid wegverkeer dan wel tijdelijk zoals geluidsbelasting bij evenementen. Geluid is een hoorbare trilling, gekenmerkt door geluidsdruk en frequentie.

Interactie andere factoren: Treedt vaak samen met visuele verstoring op door bijv. vlieg- en autoverkeer, manifestaties etc.

Gevolg: Logischerwijs zijn alleen diersoorten gevoelig voor direct effecten van geluid. Geluid sec is een belangrijke factor in de verstoring van fauna. De verstoring door geluid wordt beïnvloed door het achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf. Geluidsbelasting kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van individuen. Dit kan vervolgens weer leiden tot het verlaten van het leefgebied of bijvoorbeeld een afname van het reproductieproces. In bepaalde gevallen kan ook gewenning optreden, in het bijzonder bij continu geluid. Voor zeezoogdieren en vogels is in bepaalde gevallen deze dosis-effect relatie goed gekwantificeerd.

14 Verstoring door licht

Kenmerk: verstoring door kunstmatige lichtbronnen, zoals licht uit woonwijken en industrieterreinen, glastuinbouw etc.

Interactie andere factoren: geen?

Gevolg: Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden. Naar mogelijke effecten is nog vrij weinig onderzoek gedaan. Veel kennis gaat daarom nog niet verder dan het kwalitatief signaleren van risico's. Met name schemer- en nachtactieve dieren kunnen last hebben van verstoring door licht, doordat zij juist aangetrokken worden of verdreven door de lichtbron. Hierdoor raakt bijvoorbeeld hun ritme ontregeld of verlichte delen van het leefgebied worden vermeden.

16 Optische verstoring

Kenmerk: optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem.

Interactie andere factoren: treedt vaak samen op met verstoring door geluid (in geval van recreatie) of trilling en licht (in geval van voertuigen, schepen).

Gevolg: optische verstoring leidt vooral tot vluchtgedrag van dieren. De soort reageert bijvoorbeeld op beweging omdat een potentiële vijand wordt verwacht. Andersom kan optische verstoring juist ook het uitzicht van soorten beperken waardoor zij potentiële vijanden niet zien naderen. De daadwerkelijke effecten zijn zeer soortspecifiek en hangen van de schuwheid van de soort en de mate waarin gewenning optreedt. Bovendien kunnen de effecten afhankelijk zijn van de periode van de levenscyclus van de soort: in de broedtijd zijn soorten over het algemeen schuwer en dus gevoeliger voor optische verstoring.

17 Verstoring door mechanische effecten

Kenmerk: Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen etc. die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten. De oorzaken en gevolgen zijn bij deze storende factor zeer divers.

Interactie andere factoren: verstoring kan samenvallen met verstoring door geluid, licht en trilling.

Gevolg: deze storende factor kan leiden tot een verandering van het habitatype en/of verstoring of het doden van fauna-individuen. Bij habitatypen treedt de verstoring/verandering vaak op ten gevolge van recreatie of bijvoorbeeld militaire activiteiten. Het effect is zeer afhankelijk van de kwetsbaarheid (gevoeligheid) van het habitatype. Waterrecreatie en scheepvaart leiden tot golfslag, hetgeen effect kan hebben op de oeverbegroeiing en waterfauna. Luchtwervelingen van bijvoorbeeld windmolens kunnen leiden tot vogelsterfte.

19 Bewuste verandering soortensamenstelling

Kenmerk: Er is sprake van bewust ingrijpen in de natuur door herintroductie van soorten, introductie van exoten, uitzetten van vis, inzaaien van genetisch gemodificeerde organismen etc.

Interactie andere factoren: heeft met name direct invloed op de factor 'verandering in populatiedynamiek'.

Gevolg: Er treedt concurrentie op in voedselbeschikbaarheid, nestgelegenheid etc. Deze concurrentie kan leiden tot het verdringen (opvullen van de niche) van de oorspronkelijke soorten. Ook kunnen soorten verdwijnen door predatie van de geïntroduceerde soort. Hierdoor kunnen relaties binnen het ecosysteem worden verstoord.

Literatuur

1. Niewold, F. 2009. Ontwikkeling van de beverpopulaties tot april 2009. Niewold Wildlife Infocentre, Duiven
2. Weeda, E.J. Nederlandse oecologische flora deel 4, pag 221, 222
3. Reijnen, R., R. Foppen and G. Veenbaas (1997). Disturbance by traffic of breeding birds: Evaluation of the effect and considerations in planning and managing road corridors. *Biodiversity and Conservation* 6(4): 567-581.
4. Bijlsma, R.G., 2006. Effecten van menselijke verstoring op grondbroedende vogels van Planken Wambuis. *De Levende Natuur* 107: 191-198.
5. Blumstein, D.T., 2006a. Developing an evolutionary ecology of fear: how life history and natural history traits affect disturbance tolerance in birds. *Animal Behaviour* 71: 389-399.
6. Krijgsveld, K.L., S.M.J. van Lieshout, J. van der Winden & S. Dirksen, 2004. Verstoringsgevoeligheid van vogels. Literatuurstudie naar de reactie van vogels op recreatie. Rapport 03-187. Bureau Waardenburg bv / Vogelbescherming Nederland, Culemborg / Zeist
7. van Rijn, S., K.L. Krijgsveld & R.C.W. Strucker, 2006. Gedrag van vogels tijdens een kitesurfevenement op de Grevelingen. Rapport 06-251. Bureau Waardenburg, Culemborg.
8. Winden, J., van der, R.F.J. van Beusekom & M. Tentij (red.), 2008. Beschermingsplan Duinen kustvogels. Vogelbescherming Nederland/ Bureau Waardenburg, Zeist/Culemborg.
9. Krijgsveld, K.L., Smits, R.R. & J. van der Winden, 2008. Verstoringsgevoeligheid van vogels: Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Bureau Waardenburg rapport 08-173: 245p.
10. Underhill-Day, J.C. & D. Liley, 2007. Visitor patterns on southern heaths: a review of visitor access patterns to heathlands in the UK and the relevance to Annex I bird species. *Ibis* 149(Suppl. 1): 112-119.
11. Molenaar, J.G. de, & R.J.H.G. Henkens, 2007. Champ Car evenement TT-circuit Assen Monitoring van de effecten van geluid op het aangrenzende Witterveld. Wageningen=UR, Alterra-rapport 1573, Wageningen.
12. Buro VIJN b.v. pdf recreatie en broedvogels: literatuuroverzicht.
13. Evaluation of the effect and considerations in planning and managing road corridors. *Biodiversity and Conservation* 6(4): 567-581.